Uitspraak Commissie van Beroep 2010-08 d.d. 1 juli 2010
(mr. A. Rutten-Roos, voorzitter, mr. A. Bus, mr. C.A. Joustra, drs. P.H.M. Kuijs AAG en mr. F.H.J. Mijnssen, leden, en mr. M.J. Drijftholt, secretaris)

Samenvatting

De bank heeft de relatie met X opgezegd, omdat X het door de bank geleende geld had gebruikt in strijd met het doel waarvoor dit geld was verstrekt. De bank heeft de lening opgeëist. De Beroepscommissie is niet gebleken van andere omstandigheden op grond waarvan zou moeten worden gezegd dat toepassing van de opzeggingsclausules in het onderhavige geval naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. De Beroepscommissie staat aan X een uitstel toe van drie maanden voor de nakoming van zijn uit de overeenkomsten met de bank voortvloeiende verplichtingen.

Klik hier voor de uitspraak in eerste aanleg.

1. De procedure in hoger beroep

1.1 Appellant (verder: X) heeft bij een op 15 maart 2010 gedateerd en op 17 maart 2010 door de Beroepscommissie ontvangen, beroepschrift op de voet van artikel 22.1 van het Reglement Geschillencommissie Financiële Dienstverlening (de Geschillencommissie) in verband met artikel 5 van het Reglement Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening (de Beroepscommissie) aan de Beroepscommissie een uitspraak van de Geschillencommissie van 22 februari 2010 ter toetsing voorgelegd.

1.2 Verweerster in hoger beroep (verder: de bank) heeft bij een op 28 april 2010 gedateerd verweerschrift op verschillende gronden aangevoerd dat X niet ontvankelijk is in zijn hoger beroep. Voorts heeft de bank verzocht de klachten van X ongegrond te verklaren en zijn vorderingen af te wijzen.

1.3 De Beroepscommissie heeft het hoger beroep mondeling behandeld op 17 mei 2010. Beide partijen waren aanwezig. X heeft de zaak van zijn kant toegelicht aan de hand van een door hem overgelegde pleitnota.

2. De procedure in eerste aanleg

Voor het verloop van de procedure in eerste aanleg verwijst de Beroepscommissie naar de aan deze uitspraak gehechte uitspraak van de Geschillencommissie.

3. Inleiding op de beoordeling van het beroep en de daartegen gevoerde verweren

3.1 De Beroepscommissie gaat op grond van hetgeen de Geschillencommissie niet bestreden heeft vastgesteld, op grond van de niet of niet voldoende weersproken inhoud van de stukken van het geding en uit hetgeen bij de mondelinge behandeling is gebleken, uit van het volgende.

(i) De bank heeft aan X een lening verstrekt tot een bedrag van € 150.000,-- en een krediet van € 76.890.— waarvan blijkt uit een door X en zijn echtgenote op 5 februari 2003 en door de bank op 11 februari 2003 ondertekende onderhandse akte. De dekking bestond uit een reeds bestaande hypotheek op het huis van X aan de Dorpsstraat [nummer] te A. Aangenomen moet worden dat deze hypotheek gold tot zekerheid van al hetgeen de bank op enig moment, uit welken hoofde ook, van X te vorderen heeft of krijgt.
Met betrekking tot de looptijd van deze lening is in de akte opgenomen: "In beginsel onbepaald".

(ii) In de akte is vermeld dat tot zekerheid zou gelden een tweede hypotheek op het perceel grond met woonhuis en toebehoren gelegen aan de Dorpsstraat [nummer] te A.

(iii) Bij een door X en zijn echtgenote op 17 november 2003 door X en de bank ondertekende akte heeft de bank aan X een krediet verleend van € 100.000,--. Dit krediet betrof rekening met rekeningnummer B ten name van X en of zijn echtgenote.

(iv) Bij akte van 4 juli 2006 heeft de bank met Z, en Y (respectievelijk de zoon en de echtgenote van X) een rekening-courantovereenkomst gesloten. Deze rekening is gesteld ten name van C (rekeningnummer D). Daarbij is aan de rekening-houders voor onbepaalde tijd een krediet verleend tot een bedrag van € 56.750,--. Als procuratiehouder kon X over deze rekening beschikken.

(v) Deze akte houdt onder meer in:

"Bestedingsdoel

De rekeninghouder zal het krediet uitsluitend mogen aanwenden voor de financiering van zijn bedrijfsuitoefening of beroepsuitoefening."

(vi) Op de kredietovereenkomsten tussen X en de bank waren de *"Algemene voorwaarden rekening-courant van de bankorganisatie 2001" van toepassing. In art. 17 van deze algemene voorwaarden is bepaald:*

"Zowel de bank als een rekeninghouder kan te allen tijde een kredietfaciliteit opzeggen, met inachtneming van een termijn van ten minste drie maanden. Gedurende die termijn zal de rekeninghouder van het krediet geen gebruik meer mogen maken en terstond na afloop van die termijn moet de rekeninghouder een eventueel debetsaldo voldoen."

(vii) Op de rechtsverhouding tussen X en de bank waren voorts de Algemene Bankvoorwaarden van toepassing in de destijds geldende tekst. Daarin was, voor zover thans van belang, bepaald:

"30. Opzegging van de relatie

De relatie tussen de cliënt en de bank kan zowel door de cliënt als de bank worden opgezegd. Indien de bank de relatie opzegt zal zij de cliënt desgevraagd de reden van die opzegging meedelen.

Na opzegging van de relatie zullen de tussen de cliënt en de bank bestaande individuele overeenkomsten zo spoedig mogelijk worden afgewikkeld met inachtneming van de daarvoor geldende termijnen.

Tijdens die afwikkeling blijven deze Algemene Voorwaarden van kracht."

(viii) Een van de ondernemingen van X, E, had een rekening bij F. F is een handelsnaam van de G, handelend onder de naam H (verder H).

(ix) X heeft in het voorjaar van 2008 een verzoek gedaan tot uitbreiding van de financiering. Dit verzoek heeft de bank afgewezen bij brief van 21 mei 2008. De bank heeft hierin als reden voor de afwijzing vermeld dat X niet voldeed aan de door de bank gestelde inkomsten/lasten norm.

(x) Bij brief van 30 juli 2008 heeft H namens de bank aan X en zijn echtgenote mee-gedeeld dat de bank een Customer Due Diligence onderzoek had uitgevoerd, zulks op grond van een op de bank rustende verplichting. Op grond van dit onderzoek, zo schrijft H, is de bank tot het oordeel gekomen dat de relatie met X en zijn echtgenote en aan hen gelieerde ondernemingen en personen onvoldoende transparant is, dat er onvoldoende financiële informatie bestaat ten aanzien van de rekeninghouders en dat voor de bank niet duidelijk is welke activiteiten de verschillende rekeninghouders verrichten en voor welke betaal-stromen de bank haar rekeningen ter beschikking stelt.

Vermeld wordt voorts dat aan de bank is gebleken dat het inkomen van X en zijn echtgenote afkomstig is uit enkele kleine, eigen, ondernemingen te weten C, I en E. Een deel van de kasstroom wordt geleid via de "Coöperatieve Vereniging Smart2pay Global".

Ten slotte wordt vermeld dat de cijfers van de eigen ondernemingen door X worden samengesteld en dat de bank dit – gelet op de hiervoor genoemde bevindingen - met zorg vervult.

Door de bank voorgestelde besprekingen zijn door X afgezegd.

(xi) Hetgeen hiervoor onder (x) is vermeld was voor V in haar brief van 30 juli 2008 de relatie met X en zijn ondernemingen te beëindigen per 30 oktober 2008. Daarbij heeft de bank zich beroepen op het hiervoor geciteerde art. 30 van de Algemene Bankvoorwaarden en op art. 17 van de Algemene voorwaarden rekening-courant van de bankorganisatie 2001.

(xii) In een later stadium heeft de bank als grond voor opzegging van de relatie vermeld dat X door de bank ter leen verstrekt geld heeft gebruikt in strijd met het doel waarvoor dit geld aan X was verstrekt.

(xiii) De bank heeft hetgeen X en zijn ondernemingen aan haar verschuldigd zijn opgeëist per 30 oktober 2008. In een later stadium is deze termijn verlengd tot 1 juni 2010.

(xiv) X heeft de zakelijke rekeningen bij de bank op naam van C, rekeningnummer D, gedurende tal van jaren gebruikt tot het doen van betalingen voor privédoeleinden.

(xv) In een aan een medewerker van de bank gericht e-mailbericht van 7 augustus 2008 heeft X vermeld dat hij betalingen ten laste van de zakelijke rekening had gedaan naar C.V. Smart2Pay Global. Deze betalingen werden als privéopnamen geboekt en kwamen via Smart2Pay Global terecht op een pokersite (www.pokerstars.nl en www.everestpoker.com) waar men dan via internet kon spelen. X vermeldde voorts dat deze transacties veelal van de zakelijke rekening geboekt zijn omdat er geen ruimte was op de privérekening, maar op de zakelijke wel. X heeft hieraan toegevoegd dat een functionaris van de bank (de accountmanager onder wiens hoede de rekeningen vielen waarbij X betrokken was)

"… heeft aangegeven dat er met het overboeken van deze transacties niets verkeerd was, maar dat ik eigenlijk eerst geld van de zakelijke rekening naar de privérekening had moeten overboeken en dan daarna van de privérekening de desbetreffende transacties had kunnen doen".

3.2 De Geschillencommissie heeft het geschil aldus omschreven dat X het ongedaan maken vordert van de opzegging van de bancaire relatie tussen X en de bank en voorts dat de bank stopt met het opeisen van de hypothecaire leningen. X heeft bovendien vergoeding gevorderd van door hem geleden schade, bestaande uit gemaakte (advocaten-)kosten.

3.3 De Geschillencommissie heeft de vorderingen afgewezen. Daartoe heeft zij, samengevat, geoordeeld dat de bank in beginsel tot opzegging van overeenkomsten als de onderhavige bevoegd is. De opzegging heeft de Geschillencommissie niet onredelijk geoordeeld nu X de zakelijke rekeningen mede heeft aangewend voor privédoeleinden. De bank heeft, naar het oordeel van de Geschillencommissie wat de afwikkeling van de relatie betreft alleszins zorgvuldig gehandeld door X tot 1 juni 2010 de tijd te geven zijn bankzaken elders onder te brengen.

4. Beoordeling van de ontvankelijkheid van het beroep

4.1.1 De bank heeft in de eerste plaats aangevoerd dat X niet in zijn hoger beroep kan worden ontvangen voor zover hij vordert dat de relatie tussen E en F wordt hersteld.

4.1.2 Dit beroep van de bank op niet ontvankelijkheid slaagt. F is niet een met de bank te vereenzelvigen subject. De Geschillencommissie heeft het geschil opgevat als een geschil tussen X en de bank zoals blijkt uit de aanhef van de uitspraak van de Geschillencommissie waarin alleen X en de bank als partijen worden genoemd. Dat de Geschillencommissie het geschil aldus te beperkt heeft opgevat is in hoger beroep niet aangevoerd.

4.1.3 In zoverre kan X niet in zijn hoger beroep worden ontvangen.

4.2.1 De bank heeft voorts aangevoerd dat X niet in zijn hoger beroep kan worden ontvangen voor zover diens grieven de zakelijke relatie tussen de bank en X betreffen.

4.2.2 Dit betoog van de bank moet klaarblijkelijk aldus worden opgevat dat daarin aan de Geschillencommissie wordt verweten dat zij haar bevoegdheid te buiten is gegaan door een of meer geschillen in haar beoordeling te betrekken waarin X heeft gehandeld in de uitoefening van een bedrijf. In zoverre zou X niet kunnen worden beschouwd als een consument in de zin waarin dit begrip volgens de begrips-bepalingen van art. 1 van het Reglement Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening moet worden opgevat.

4.2.3 De bank heeft niet uiteengezet op welke onderdelen van de beslissing van de Geschillencommissie zij hier doelt. Dit betoog moet daarom, ongespecificeerd als het is, worden verworpen. Bovendien heeft de bank in eerste aanleg aangevoerd dat X de zakelijke rekeningen ook gebruikte voor door hem privé en dus als consument, gedane uitgaven. Uit hetgeen hiervoor onder 3.1 sub (xiv) en (xv) is vermeld komt naar voren dat het gebruik dat X maakte van zijn privérekening en de zakelijke rekeningen was verweven. Voor zover de Geschillencommissie deze zakelijke rekeningen in haar beoordeling heeft betrokken, heeft zij dit dan ook terecht gedaan.

4.3.1 De bank heeft tenslotte betoogd dat X niet in zijn hoger beroep kan worden ontvangen omdat niet blijkt dat is voldaan aan het vereiste van art 5, lid 1, Reglement Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening, te weten dat het belang van het geschil ten minste € 25.000 beloopt.

4.3.2 In deze zaak is onder meer aan de orde dat X zijn door hypotheek op zijn woonhuis gedekte vorderingen zal moeten voldoen wanneer de rechtsverhouding met de bank tot een einde komt. Mocht hij hiertoe niet in staat zijn dan zal de bank, naar te verwachten valt, overgaan tot executie van de verbonden onroerende zaak.

Aannemelijk is dat de opbrengst dan meer dan € 25.000 lager zal zijn dan de verkoopwaarde in het economische verkeer. Het belang van het geschil beloopt aldus meer dan genoemd bedrag.

4.3.3 Het beroep van de bank op niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep zoals beschreven onder 4.2.1 en 4.3.1 faalt derhalve.

5. Beoordeling van het geschil

5.1.1 De door X aangevoerde grieven komen in de eerste plaats erop neer dat de Geschillencommissie bij haar hiervoor onder 3.3 weergegeven oordeel geen of onvoldoende rekening heeft gehouden met de belangen van X en met de omstandigheden van het geval.

5.1.2 Vooropgesteld moet worden dat het hier gaat om geldlening en kredietovereenkomsten voor onbepaalde tijd. Bij de hiervoor in 3.1 onder (vi) en (vii) genoemde, in algemene voorwaarden opgenomen, bedingen (verder de opzeggingsclausules) is de bevoegdheid tot opzegging uitdrukkelijk bedongen. Dit neemt niet weg dat, zoals is bepaald in art. 6:248 lid 2 BW, de omstandigheden van het geval kunnen meebrengen dat het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is dat de overeengekomen bevoegdheid tot opzegging wordt uitgeoefend. In een geval waarin zich dit voordoet zou opzegging van de overeenkomsten geen beëindiging ervan tot gevolg hebben. Voor het buiten toepassing laten van een ingevolge een overeenkomst tussen partijen geldend beding als het onderhavige bestaat echter niet reeds grond wanneer het beroep van de bank/kredietgever op de bedongen mogelijkheid tot opzegging in strijd zou zijn met de eisen van redelijkheid en billijkheid. Slechts wanneer zodanig beroep in de omstandigheden van het geval naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn, kan hiervan sprake zijn. Een dergelijk geval zou zich kunnen voordoen wanneer de opzegging als willekeurig moet worden aangemerkt.

5.1.3 In het onderhavige geval was aan de bank uit een door haar ingesteld onderzoek gebleken dat X ten laste van de zakelijke rekeningen privé-uitgaven deed en van de zakelijke rekeningen geld overmaakte naar internetsites voor kansspelen. X heeft ten aanzien hiervan in een e-mailbericht van 7 augustus 2008 aangevoerd dat een functionaris van de bank hem die dag had meegedeeld dat tegen een dergelijke gang van zaken geen bezwaar zou hebben bestaan zoals hiervoor onder 3.1 sub (xv) is vermeld. Dat dit is gebeurd wordt echter door de bank bestreden. De Beroepscommissie acht het onwaarschijnlijk dat een functionaris van de bank, en wel de accountmanager onder wiens hoede de relatie met X viel, zou hebben gezegd dat gebruik van het zakelijke krediet voor privédoeleinden was toegestaan mits de desbetreffende bedragen eerst naar de privérekening zouden zijn overgeboekt. Dit is des te onwaarschijnlijker nu de beweerdelijk door de bedoelde accountmanager gedane verklaring volgens X zou zijn gedaan kort nadat de bank had verklaard dat zij

de relaties met X en de met hem gelieerde ondernemingen beëindigde. De Beroepscommissie gaat, gelet op het onaannemelijke karakter van hetgeen X hier aanvoert, hieraan voorbij nu X hiervoor in hoger beroep geen nadere ondersteuning heeft verstrekt.

5.1.4 Op grond van hetgeen onder 5.1.3 is vermeld kon de bank in redelijkheid tot de overtuiging komen dat X krediet dat door de bank voor zakelijke doeleinden was verstrekt, heeft aangewend voor privéactiviteiten en dat X als een risicovolle rekeninghouder en kredietnemer moest worden beschouwd. De Beroepscommissie acht het voorts aannemelijk dat als gevolg hiervan de vertrouwensrelatie tussen de bank en X was verstoord, zoals de bank heeft aangevoerd. Aldus kan niet worden gezegd dat de bank willekeurig te werk is gegaan bij de opzegging van de relaties met X. Niet is gebleken van andere omstandigheden op grond waarvan zou moeten worden gezegd dat toepassing van de opzeggingsclausules in het onderhavige geval naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. Als zodanig kan niet gelden dat het voor X moeilijk zal zijn vervangende financiering te vinden. Dit leidt tot de conclusie dat de bank bevoegd was de relaties met X door opzegging te doen eindigen.

5.1.5 Dat de bank tot opzegging van de relaties met X bevoegd was doet niet eraan af dat uit de eisen van redelijkheid en billijkheid kan voortvloeien dat zij daarbij een termijn in acht behoorde te nemen om X in staat te stellen te proberen zijn financiële betrekkingen onder te brengen bij een andere bankinstelling. Hiervan was de bank zich ook bewust zoals blijkt uit het hiervoor onder 3.1 sub (vi) vermelde art. 17 van de Algemene voorwaarden rekening-courant van de bankorganisatie 2001 waarin een opzeggingstermijn van ten minste drie maanden is voorgeschreven. Gelet op de omstandigheden van het geval kunnen de eisen van redelijkheid en billijkheid mee-brengen dat een langere opzeggingstermijn in acht behoort te worden genomen. Dat heeft de bank ook gedaan door na de opzegging aan X uiteindelijk een termijn te gunnen tot 1 juni 2010. Weliswaar heeft de bank bij deze verlenging van de termijn de voorwaarde gesteld dat X onder meer, kort gezegd, de opzegging van de relatie niet langer zal bestrijden, maar of een dergelijke voorwaarde onredelijk is kan in het midden blijven. De bank heeft zich immers niet erop beroepen dat deze voorwaarde in vervulling is gegaan ofschoon X de opzegging van de overeenkomsten in dit geding heeft bestreden. De Beroepscommissie gaat dan ook ervan uit dat deze verlenging van de termijn geldt als onvoorwaardelijk te zijn verleend.

5.1.6 De Beroepscommissie is van oordeel dat de omstandigheden van het geval en met name de omstandigheid dat te verwachten valt dat het voor X moeilijk zal zijn vervangende financiering te verkrijgen, mee brengen dat aan X nog enig uitstel dient te worden verleend. Nu het in het onderhavige geval gaat om voor onbepaalde tijd ter leen vertrekt geld en om voor onbepaalde tijd aangegane kredietovereenkomsten

is de Beroepscommissie bevoegd om aan X op de voet van art. 7A:1797 BW nog enig uitstel te verlenen. De Beroepscommissie is van oordeel dat dit uitstel dient te worden bepaald op een termijn van drie maanden ingaande op de datum van deze uitspraak.

5.2.1 X heeft in eerste aanleg zich erover beklaagd dat de bank in strijd met haar geheimhoudingsplicht gegevens betreffende X heeft verstrekt aan diens zoon. Daarover heeft de bank in eerste aanleg het verweer gevoerd dat zij heeft gesproken met de zoon van X over een zakelijk krediet aan C waarvoor deze als vennoot aansprakelijk was en voorts dat hij bij gesprekken tussen de bank en X aanwezig was. De bank heeft dit verweer in hoger beroep gehandhaafd. Het is door X in zijn beroepschrift niet bestreden; ook bij de mondelinge behandeling is X hierop niet ingegaan. De Beroepscommissie gaat daarom uit van de juistheid van de lezing van de bank.

5.2.2 Het stond de bank vrij aspecten van het aan C verstrekte krediet met één van haar vennoten te bespreken. Voor zover de bank overigens feiten heeft vermeld in aanwezigheid van de zoon bij besprekingen van de bank met X kan van schending van enige geheimhoudingsplicht geen sprake zijn. Niet gebleken is dat de bank op andere wijze de rekeningen van X en de hem verstrekte leningen met diens zoon heeft besproken.

5.2.3 X klaagt terecht erover dat de Geschillencommissie zich niet over het aspect van door de bank in acht te nemen geheimhouding heeft uitgelaten. De klacht van X kan echter niet gegrond worden verklaard nu niet is gebleken dat de bank enige geheimhoudingsplicht heeft geschonden.

6. Slotsom

6.1 X kan niet worden ontvangen in zijn beroep voor zover het is gericht tegen F.

6.2 Het door de bank gedane beroep op niet ontvankelijkheid van X faalt voor het overige.

6.3 De grieven falen. De bestreden beslissing moet worden gehandhaafd voor zover daarin is geoordeeld dat de opzegging van de onderhavige overeenkomsten rechtmatig was en derhalve gevolg hebben gehad.

6.4 Aan X dient nog een uitstel te worden toegestaan voor de nakoming van zijn uit de overeenkomsten met de bank voortvloeiende verplichtingen voor de tijd van drie maanden aanvangende met de datum van deze uitspraak.

7. Beslissing

De Beroepscommissie:
- verklaart X niet ontvankelijk voor zover zijn beroep is gericht tegen F;
- stelt bij bindend advies vast dat de bestreden uitspraak van de Geschillencommissie wordt gehandhaafd voor zover daarin is geoordeeld dat de opzegging van de onderhavige overeenkomsten rechtmatig was en derhalve gevolg hebben gehad;
- staat aan X een uitstel toe voor de nakoming van zijn uit de overeenkomsten met de bank voortvloeiende verplichtingen voor de tijd van drie maanden aanvangende met de datum van deze uitspraak.